

TARJIMANI ILMIY-IJODIY JARAYON SIFATIDA TADQIQ ETISH USULLARI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7455059>

Maxliyo XABIBULLAEVA,

TDSHU katta o'qituvchisi,

Toshkent, O'zbekiston

Tel: +998909719403;

E-mail: khabibullaevam777@gmail.com

Annotatsiya. *Ushbu maqolada nafaqat zamonaviy o'zbek adabiyotining buguni va kelajagi haqida so'z yuritildi, balki milliy adabiyotimiz namunalarini dunyoning turli tillariga tarjima qilish masalasiga ham alohida e'tibor qaratildi. Bundan tashqari, ayni paytda jahon adabiyotining eng sara namunalarini o'zbek tiliga tarjima qilish, nashriyot-matbaa ishlarini olib borishga alohida e'tibor qaratildi.*

Kalit so'zlar: *Zamonaviy o'zbek adabiyoti, tarjima, jahon adabiyoti, nashriyot-matbaa ishlari, chet el yozuvchilari.*

Аннотация. *В данной статье не только говорилось о настоящем и будущем современной узбекской литературы, но и уделялось особое внимание вопросу перевода образцов нашей национальной литературы на разные языки мира. Кроме того, при этом особое внимание уделялось переводу на узбекский язык лучших образцов мировой литературы, а также издательско-полиграфическим работам.*

Ключевые слова: *Современная узбекская литература, перевод, мировая литература, полиграфические работы, иностранные писатели.*

Abstract. *In this article, was not only talked about the present and future of modern Uzbek literature, but also was focused on the issue of translating examples of our national literature into different languages of the world. Besides that there was emphasized at the same time translating the best samples of world literature into Uzbek, and carrying out publishing and printing works.*

Key words: *Modern Uzbek literature, translation, world literature, publishing and printing works, foreign writers.*

Zamonaviy o'zbek adabiyotining buguni va ertasi haqida so'z yuritganimizda albatta, milliy adabiyotimiz namunalarini dunyoning turli tillariga tarjima qilish va shu bilan birga jahon adabiyotining eng yaxshi namunalarini o'zbek tiliga tarjima qilish, chop etish, o'rganish bilan bog'liq tajribalar, chet el yozuvchilari bilan aloqalarni yanada

rivojlantirish masalasiga e'tiborni kuchaytirish zarurligini alohida ta'kidlash kerak. Biz ma'naviyatimizni yuksaltirish, yoshlarimizni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida kamol toptirishga intilayotgan ekanmiz, hech qachon o'z qobig'imizga o'ralashib qolmasligimiz kerak. Turli millatlar, o'rtasidagi adabiy mushtaraklik, adabiy aloqalarda badiiy tarjimaning o'rni naqadar yuksak ekanligi ham hech kimga sir emas.

Ko'plab tadqiqotchilarning fikricha, tarjimani alohida faoliyat turi sifatida qabul qilish qadimgi Rimda vujudga kelgan desak mubolag'a qilmagan bo'lamiz. O'sha davr olimlari va yozuvchilari tarjimaga ilmiy-ijodiy jarayon sifatida qiziqish ko'rsatgan va ularning bunday yondashuvlari, albatta, keyingi avlod tarjimonlariga sezilarli ta'sir ko'rsatgan. Shu ma'noda, Sitseron va Goratsiy tarjimani millatning tili va adabiyotini boyitishga xizmat qiladigan vosita sifatida qaragan va tarjimaga ilmiy-ijodiy jarayon sifatida yondashib asl til so'zlarini o'zlashtirishga chaqirgan. Aynan ular o'z asarlarida birinchi bo'lib ma'noning ko'chirilishi va matn shakli o'rtasidagi azaliy qarama-qarshilikni (so'z/ma'no dixotomiyasi) ko'rsatdilar. Ularning fikricha, tarjima asl nusxaning so'zma-so'z ko'rsatilishi emas, balki ilmiy-ijodiy talqini bo'lishi kerak [1.49].

XVII asr tarjimonlari tarjimon va asl matn muallifi bir xil darajada yaratuvchidir, ammo ular turli xil ijtimoiy va vaqtinchalik kontekstlarda harakat qilishadi, demak tarjimaga ijodiy jarayonning muhim bir qismi deb hisoblashgan. Shu bois tarjimonning faoliyati ijodiy jarayonning mahsuli bo'lib, tarjimonning asl maqsadi tarjima asarining asosiy mazmunini aniqlashga qaratilishi kerak. O'sha paytdagi tarjimonning ishi ko'pincha rassomning ishi bilan taqqoslangan, u portretida tasvirlangan shaxsga o'xshashlikni aks ettirishi shart edi. Asl nusxaga nisbatan erkin ishlov berish uning uslubiy xususiyatlarini qisman tiklash bilan qoplanadi, degan qarash ustuvor bo'lgan [2.87].

XVIII asr oxirida tarjima texnikasi va usullariga oid birinchi tizimli tadqiqot - shotland yozuvchisi, tarjimon va olimi A.F.Taytlarning "Tarjima tamoyillari haqidagi esse" nashr etildi. Taytler o'z ishida tarjimaning asosiy tamoyillarini shakllantiradi va tarjima asl nusxaning g'oyaviy mazmunini, uning uslubini yetkazishi va taqdim etishning qulayligi va qulayligi bo'yicha originalga mos kelishi kerak, ya'ni tarjimani o'quvchiga

tarjima qilish uchun barcha sharoitlarni yaratishi kerak. Asl o‘quvchi bilan bir xil his-tuyg‘ularni boshdan kechirish kerak. Bundan tashqari, tarjimon, iloji bo‘lsa, asl nusxadagi barcha tushunarsiz jihatlarni aniqlab berishi kerak. Bu esa tarjimonga tarjimaga ijodiy yondashish talab etiladi [3.4].

Ma’lum bir vaqt o‘tishi bilan bir necha asrlar ilgari yaratilgan adabiy asarlarni tarjima qilish zarurati keskinlashdi va bu adabiy doiralarda keskin tortishuvlarga sabab bo‘ldi. Bu borada nemis ilohiyotchisi va faylasufi F.Shleermaxer faqat tarjima maqsadlarida maxsus til yaratish tarafdori edi. Uning taklifini XIX asrning F.V.Nyoman, T.Karlayl, V.Morris kabi ko‘plab yetakchi tarjimonlar qo‘llab-quvvatladilar, ular tarjimaga ijodiy yondashib turli ilmiy usullardan ham foydalanganlar hamda tarjimada arxaik va nihoyatda murakkab tildan foydalanganlar [4.146]. Qizig‘i shundaki, mazkur tarjimon-tadqiqotchilar tarjimalarining muhim xususiyati, qo‘shimcha ravishda, ularda asl tilning milliy xususiyatlarining takrorlanishi edi. Shu bilan birga, mazkur tadqiqotchilar tarjimada asl nusxaning mazmunini yetkazish bilan birga, badiiy xususiyatlarini ham saqlab qoladigan ijodiy yodashuv bunday tarjimaning afzalliklarini namoyon etishga xizmat qiladi, degan qarashga ega bo‘lganlar.

Shu o‘rinda ta’kidlash joizki, XX asrning muhim yutug‘i maxsus fan – tarjima nazariyasi, kengroq ma’noda tarjimashunoslik fanining yaratilishi bo‘ldi [5.66]. Asrlar davomida hukmronlik qilib kelgan tarjimaga amaliy qiziqish nazariy qiziqishga aylandi. Yangi fanning rivojlanishi ikki yo‘nalishda: adabiyot va lingvistik yo‘nalishlarda davom etdi. Adabiy yo‘nalish vakillari tarjimashunoslikni qiyosiy adabiyotshunoslikning bo‘limlaridan biri deb biladilar. Adabiy yo‘nalish Chukovskiy, M.P. Alekseev, I.A. Kashkin, G.R. Gachechiladze va boshqalar kabi tadqiqotchilarning asarlari bilan ifodalanadi [6.84]. Bu olimlar tarjima matni va uning tarjima tilidagi adabiy asarlar tizimidagi o‘rnigagina emas, balki asl nusxaning adabiy qiymatiga ham katta ahamiyat berganlar, ya’ni ular tarjima jarayoniga ilmiy-ijodiy jarayon sifatida qarab, bu boradagi turli badiiy usullardan keng foydalanishni tavsiya etganlar.

Adabiy tarjimashunoslikning xorijiy maktabi A. Lefebr, J. Lambert, T. Xermans, S. Bassnett, G. Turi, L. Venuti kabi nomlar bilan ifodalanadi [7.7]. Bu olimlarning tadqiqotlari ayrim badiiy matnlar va ularning tarjimalarini o‘rganish bilan cheklanadi. Ular tarjima adabiyotini o‘z til

madaniyatining muhim elementi deb biladilar, shu tilda yozilgan boshqa matnlar orasida munosib o‘rin egallashga intiladilar. Tarjimaning adabiyot nazariyasi vakillarining yondashuvi empirik tadqiqot va tavsifga moyilligi bilan ajralib turadi. Shuningdek, bu tarjimonlar uchun har qanday tayyorgarlik zarurligini inkor etadi. Mazkur yondashuvga ko‘ra, har qanday tarjima kim va qanday amalga oshirilgan bo‘lishidan qat’iy nazar, mavjud bo‘lish huquqiga ega va shuning uchun ham mavjud. Va bu o‘rganilayotgan til adabiy tizimining ajralmas qismidir [8.34].

Hozirgi vaqtda dunyodagi barcha tarjima adabiy maktablari tarjimaga ilmiy-ijodiy yondashish usullarini qo‘llash borasida sezilarli qadam tashladi. Tarjimada turli ilmiy-badiiy yondashuv va usullardan foydalanish tarjimaga ijod mahsuli sifatida qarashga olib keldi. Oxirgi o‘n yillikda tarjima deganda nafaqat turli davrlar va xalqlar adabiyoti va madaniyati o‘rtasidagi o‘zaro munosabat, balki asl asl mohiyatiga chuqurroq kirib borish vositasi sifatida ham tushunila boshlandi. Masalan, bir asarning turli tarjimalari butun asarni ham, uning alohida qismlarini ham lug‘aviy daraja birliklarigacha tushunishga katta hissa qo‘shishi e’tirof etildi [9.76].

Badiiy asarni tarjima qilish asl matnni tashkil etuvchi barcha lisoniy elementlarning informatsion, stilistik va estetik vazifalarini jiddiy tahlil qilish sharti bilan amalga oshiriladi. Tarjimon maqsadli tilning qaysi ekspressiv vositalari asl matn elementlari bilan bir xil funksiyalarni bajarishini aniqlashi kerak. Bu esa albatta, tarjimaga ijodiy yondashuv usullaridan mohirona foydalanishni talab etadi. Shuni aytish mumkinki, funksional o‘xshashlik tushunchasi, masalan, Roman Yakobson [10.190], Jiri Leviiy, Zenon Klemensevich va boshqalar kabi tilshunoslarning asarlarida ham chuqur ishlab chiqilgan. XX asr o‘rtalarida lingvistik yo‘nalish tarjima jarayonida yetakchi o‘rinni mustahkam egalladi. O‘sha paytda bir vaqtning o‘zida bir qancha G‘arb davlatlarida bu yo‘nalishni rivojlantiruvchi jiddiy ilmiy maktablar vujudga kelgan edi [11.61]. Turli davrlarda tarjimaga ilmiy-ijodiy yondashuv usuli masalasiga lingvistik jihatdan tilshunoslikning turli yo‘nalishlari: strukturalizm, transformatsion grammatika, deskriptivizm, kognitiv lingvistika, korpus lingvistikasi va boshqalar ta’sir ko‘rsatganligini haqli ravishda qayd etib o‘tish lozim.

Lingvistik tarjimashunoslik vakillari tomonidan kiritilgan asosiy tushunchalardan biri ekvivalentlik tushunchasidir [12.24]. 1965 yilda

ingliz tilshunosi J.Ketford tarjimaga ilmiy-ijodiy yondashuvni bir tildagi matn materialini boshqa tildagi ekvivalent matnli material bilan almashtirish deb ta'riflagan. Ushbu ta'rifda qo'llangan "ekvivalentlik" tushunchasini ochib berish, muallifning fikricha, tarjimaning markaziy muammosidir [13.129]. Ketford o'zining "Tarjimaning lingvistik nazariyasi" asarida "rasmiy yozishmalar"ni "matnli ekvivalentlik"ka qarama-qarshi qo'yadi va unga erishish yo'llari va shartlariga katta e'tibor beradi. Ekvivalentlikning asosiy shartlaridan biri sifatida Ketford ushbu vaziyatda manba va maqsad matnlarining o'zaro almashinuvini ko'rib chiqadi. Amerikalik tilshunos Y.Nida esa "dinamik ekvivalentlik" tushunchasini ilgari surdi, bu esa tarjimada tilning to'g'ridan to'g'ri tarjimasini emas, balki badiiy-ijodiy yondashuvni ilgari surishni bildiradi [14.48]. Shu o'rinda aytish mumkinki, dinamik ekvivalentlik deganda asliyatning semantik mazmuni ko'rsatilayotgan tilda tarjimani o'quvchining reaksiyasi asosan asl nusxadagi o'quvchining munosabati bilan o'xshash bo'ladigan tarzda yetkaziladigan tarjima sifati tushuniladi. "Dinamik ekvivalentlik" tushunchasi "rasmiy yozishmalar" tushunchasiga qarama-qarshidir, ya'ni tarjima matnida dastlabki matn shaklining xususiyatlari mexanik ravishda takrorlanadigan, tarjima matnining ma'nosiga buzilishlarni kiritadigan tarjima hisoblanadi. Bunda o'quvchida habar va uning noto'g'ri qabul qilinishiga olib keladi [15.108]. Nida nuqtai nazariga ko'ra, tarjima qilingan matnni tarjima sifatida o'qimaslik kerak, aksincha, u tilda yozilgan matnlarga imkon qadar yaqin bo'lishi kerak. Bunday tarjimalarning asosiy xususiyati ona tilida so'zlashuvchilar tomonidan o'z milliy madaniyatining bir qismi sifatida qabul qilinadigan "universal" matn yaratish maqsadida asl asarning stilistik va lingvistik xususiyatlarini neytrallashtirishdan iborat [16.52]. Agar Ketford va Nida ekvivalentlik tushunchasini shunday, ajratilmagan shaklda ko'rib chiqqan bo'lsa, V.N. Komissarov asosiy e'tiborni ekvivalentlikning har xil turlari va jihatlarining mavjudligiga qaratadi va ekvivalentlikning quyidagi darajalarini (turlarini) ajratadi: 1) muloqot maqsadlari; 2) vaziyatning ko'rsatkichlari; 3) vaziyatni tasvirlash usullari; 4) sintaktik tuzilmalarning ma'nolari; 5) og'zaki belgilar. Komissarovning fikriga ko'ra, ekvivalentlikning zaruriy sharti so'zning dominant funksiyasini saqlab qolishdir, shuning uchun ekvivalent munosabatlarni o'rnatishda aloqa

maqsadi yetakchi rol o‘ynaydi. Komissarov “ekvivalentlik” tushunchasidan tashqari “adekvatlik” atamasini ham ishlatadi. Uning fikricha, “adekvat tarjima” kengroq tushuncha bo‘lib, aslida “yaxshi” tarjimaning sinonimidir. Tarjima adabiyotida “adekvatlik” atamasi keng qo‘llansa-da, tilshunoslar unga turlicha ma’no berishadi va ko‘pincha “ekvivalentlik” tushunchasi bilan aralashtirib yuborilardi. Kommunikativ vaziyatga javob beradigan tarjima ijodiy strategiyasini tanlash bilan to‘liq ekvivalentlik asl matnning “kommunikativ-funksional invariantini” to‘liq uzatishni nazarda tutadi” [17.98-99].

Aytish mumkinki, tarjima jarayoniga ilmiy-ijodiy yondashuv usullarini lingvistik tahlil etish tarjimashunoslikning ilmiy asoslarini ochib berishda muhim rol o‘ynaydi. Bizningcha, yuqorida ta’kidlangan usullar haqiqiy amaliyotga asoslanadi. Tarjima, bu ko‘pincha asl nusxaning butun kommunikativ va funksional mazmunini to‘liq ko‘chirishga imkon bermaydi. Shu bilan birga, to‘liq ekvivalentlikdan har qanday og‘ish tarjimonning o‘zboshimchaligi bilan emas, balki ob’ektiv zarurat bilan belgilanishi kerak. Yana shuni ham aytib o‘tish joizki, “tarjima adekvatligi” funksional-pragmatik tushunchasi bilan bir qatorda tarjimani asl nusxaning to‘liq semantik va funksional analogi sifatida tushunish ham mavjud edi. Tarjima matni til mahsuloti sifatida qaralib, uning ichki tomoni – mazmun rejasi asl matnning ichki tomoni bilan bir xil, tashqi tomoni – ifoda tekisligi esa boshqa til birliklaridan tashkil topgan. Shu jihatdan tizim asl nusxadan farq qiladi. Shu bilan birga, tarjima matnining asl matnga umumiy semantik tengligi ushbu matnlarni tashkil etuvchi til birliklarining semantik va stilistik jihatdan tengligi bilan ta’minlanadi [18.67]. Adekvat tarjima asl nusxaning barcha semantik mazmuni va uslubiy xususiyatlarini to‘liq va to‘g‘ri uzatishni, maqsadli tilning funksional va stilistik me’yorlariga mos kelishini talab qiladi. Tarjimashunoslikka lingvistik yondashuvga nisbatan mavjud tanqidlarga qaramay, bu soha jadal rivojlanishda davom etmoqda. Uning rivojlanishiga 1970-yillarda vujudga kelgan va Gollandiya, Belgiya va Isroil olimlarining asarlarida keng ifodalangan “tavsifiy” tarjimashunoslik sezilarli ta’sir ko‘rsatdi [19.9]. Ideal tarjimani yaratish uchun zarur shart-sharoitlarni aniqlashga intilgan va odatda retseptiv bo‘lgan boshqa maktablardan farqli o‘laroq, tavsifiy tarjimashunoslik tarjimalarning tavsifi bilan

shugʻullangan va ularni ushbu tarjimalar amalga oshirilgan adabiy, madaniy va tarixiy kontekst fonida koʻrib chiqadi. Isroillik tilshunos I.Evep-Zoxar bu borada “umumtizim” nazariyasini ishlab chiqdi, unga koʻra adabiyot bir butun sifatida alohida adabiy tizimlardan iborat boʻlib, ularning har biri oʻz qoidalariga ega. Umumiy adabiy koʻp tizimni tashkil etuvchi tizimlar doimiy harakatda boʻladi: ularning har biri yetakchiga aylana oladi va shu bilan birga, ularning hech biri uzoq vaqt hukmronlik mavqeini egallamaydi. Tarjima adabiyoti til madaniyati doirasida alohida tizimni ham tashkil etadi va boshqa tizimlar qatorida ham ilgʻor, ham periferik oʻrinni egallashi mumkin. Umumtizim nazariyasi tarjima qilingan matnning holatini oʻzgartirib, tarjima ekanligini koʻrsatdi [20.83]. Tarjimashunoslik tarjimalar va asl nusxani qiyosiy tahlil qilish uchun axborotni saqlash va qayta ishlashning kompyuter tamoyilini qabul qilmoqda. Shunday qilib, masalan, S. Laviosa jumlar uzunligi va leksik xilma-xilligini original va ingliz gazetasiga tarjima qilingan maqolalarda taqqosladi [21.50]. M.Gelershtam - shvedcha original va tarjima sanʼat asarlarida oʻzlashtirilgan va soʻzlashuv soʻzlaridan foydalanish chastotasi, M.Oloxan va M.Beyker ingliz tilidagi asl va tarjima matnlarida toʻgʻridan-toʻgʻri nutqqa kirish uchun qoʻllaniladigan leksik tuzilmalarni tahlil qildilar [22.45]. M.Beyker bir qancha tarjimonlarning tarjima jarayoniga ilmiy-ijodiy yondashuv sifatida qoʻllagan uslublarini solishtirdi.

Tarjimani ilmiy-ijodiy jarayon sifatida tadqiq etish usullarini jiddiy lingvistik tahlil etish tarjima nazariyotchilarini uzoq vaqtdan beri qiziqtiradigan ilmiy masalalardan biri ekanligini taʼkidlash lozim. Ular tarjima qilingan matnlarning aksariyatida maʼlum oʻxshashliklarga ega ekanligiga eʼtibor qaratishgan. Shunday qilib, isroillik olim, tarjimashunoslikning tavsifiy yoʻnalishi vakili Gideon Turi asl nusxa va tarjimalarni qiyosiy oʻrganish asosida tarjimaning ilmiy-ijod mahsuli deb ataladigan narsani, yaʼni tarjima qilingan barcha matnlar uchun umumiy tendensiyalarni aniqladi [23.147].

Ushbu sohadagi mavjud tadqiqotlarga qaramay, asl tildan ijodiy foydalanish holatlarini oʻtkazishning ustun tendensiyalari haqidagi savol juda kam oʻrganilgan va haligacha tadqiqotchilar aniq javob ololmagan. Ushbu muammoga eʼtibor qaratgan tadqiqotchilar maʼlum xulosalar chiqaradilar. Muallifning badiiy niyatini aniqlash toʻgʻridan-toʻgʻri

tarjimon uslubining o‘ziga xosligini adekvat qayta ishlab chiqishiga bog‘liq. Muallifning lingvistik ijodi xususiyatlarini tarjimada o‘tkazish muammosiga juda kam e‘tibor beriladi. Ushbu sohadagi so‘nggi tadqiqotlar orasida Zadornovanning “Og‘zaki ijod va tarjima muammosi” asari muhim rol o‘ynaydi [24.219].

Xulosa qilib aytganda, ushbu muammoni o‘rganish doirasida ko‘plab asarlar mavjud bo‘lishiga qaramay, badiiy tarjimaning asosiy muammolaridan biri, ya‘ni muallifning lingvistik ijodi xususiyatlarini o‘tkazish muammosi va u bilan bog‘liq bo‘lgan tarjimada tildan ijodiy foydalanish chegaralari muammosi hali ham jiddiy o‘rganilmay qolmoqda. Aytish mumkinki, badiiy adabiyot tarjimalari soni yildan-yilga barqaror o‘sib bormoqda, shu bilan birga ularning sifati ko‘pincha qoniqarli darajada emas.

REFERENCES

1. Саломов Ф. Таржима назарияси асослари. – Т.: Ўқитувчи, 1983.
2. Мусаев Қ. Таржима назарияси асослари.– Т.: Фан, 2005.
3. Catford, J. C. (1965). A linguistic theory of translation: An essay in applied linguistics. Oxford: Oxford University Press. –P.1.
4. Newmark, P. (1982, 2001). Approaches to translation. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press. –P.7
5. Bassnett, S. (1980, 1993). Translation studies (2nd ed). Shanghai: Shanghai Foreign Language education press.
6. Ғофуров И, Мўминов О, Қамбаров Н. Таржима назарияси. –Т.: Тафаккур Бўстон, 2012. – Б.216.
7. Мўминов О. A guide to consecutive translation. – Т.: Tafakkur bo‘stoni, 2013.
8. Холбеков М. «Бадий таржима бугуннинг талаби» мақоласи, Ўзбекистон адабиёти ва санъати газетаси, Тошкент.: –1993.
9. Shoazim Shazamanov Ibragimovich, Makhliyo Khabibullaeva Erkinovna. Some comments on the use of the uzbek language in society. EEO. 2020; 19(4): 757-764. doi:10.17051/ilkonline.2020.04.180.
10. Makhliyo E.K 2021). Experience Of Translating Historical Novels In Translation Studies. The American Journal of Social Science and Education Innovations,3(06),84–90. <https://doi.org/10.37547/tajssei/Volume03Issue06-14>
11. Namidov, X., & Abdurahimova, D. (2019). Приведение фразеологизмов в переводе с японского на узбекский. Sharqshunoslik, 4(4), 100-112.
12. Khodjaeva, N. (2019). SEMANTICS OF KINSHIP TERMS AS A FORM OF ADDRESS IN UZBEK TRANSLATIONS OF PREMCHAND. Theoretical & Applied Science, (8), 107-110.

-
13. KHODJAEVA, N. B. (2021). PREMCHAND'S VARDAAN IN UZBEKISTAN: TRANSLATION ISSUES OF SOME CULTURAL SPECIFIC WORDS. THEORETICAL & APPLIED SCIENCE Учредители: Теоретическая и прикладная наука, (12), 374-377.
  14. KHODJAEVA, N. The Development of Indian Literature in Uzbekistan: Historiography of Translation. History of Translation in India, 431.
  15. Ходжаева, Н., & Губаева, Х. (2020). ISSUES ON TRANSLATION OF CHARACTER SPEECH (ON THE EXAMPLE OF KOREAN-UZBEK LITERATURE). МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА, 3(4).
  16. Khodjayeva, N. (2021). The issues of stylistics on translation of historical costumes. ASIAN JOURNAL OF MULTIDIMENSIONAL RESEARCH, 10(4), 534-543.